

DAUGAVAS VANAGU PĀRSTĀVĪBA

ASV

31-43 Steinway Street
Long Island City 3
N.Y., USA

1952.gada 20.maijs.

VISIEM DV ASV PADOMES LOCEKLIEM

Noraksts: Pulkvedim V. Janumam, DV CV priekšsēdim.

I

DV pārstāvis ASV A. Lidačis saņēma pīrdien, 1952.gada 19.maijs, šādu DV Centrālās Valdes, DV priekšnīca V. Januma un DV sekretāra V. Haznera parakstītu rakstu:

LAB
DAUGAVAS VANAGI
CENTRĀLA VALDE

Augustdorfā,
1952.gada 12.maijs.

Augsti godātam A. Lidača kungam,
DV pārstāvam ASV, Nujorkā.

Godājamais Lidača kungs,

Sakarā ar paredzamo DV pīdāmes sēdi, līdz Jūs padomi informēt, ka pēc DV Centrālās valdes rīcībā esošām ziņām, 9.jūnijā 1952.gadā Detroitā ir bijuši sapulcējušies Dr. A. Valdmara tuvi draugi, nodibinājuši t.s. "Detroitas koalīciju" un pieņemusi sekojošus lēmumus: "Koalīcijas darbā pirmā vieta stādanas koalīcijas vairākuma atzītās vispārīgās intereses un tām pakļaujama arī visu koalīcijas loceklu aktivitāte kādā cītā organīzācijā. Koalīcijā var piedalīties tikai tādi darbinieki, kas nav organizāciju pārstāvji, bet tikai personas, kas par visu savu sabiedrisko un politisko darbību nes atbildību koalīcijas priekšā. Koalīcijas pārstāvēšana ir konfidenciāla.

Par administratīvo un iekšējo lietu kārtotīju tiek nozīmēts P. Greizis. Par ārējo lietu kārtotīju A. Abolins. Par laikraksta Latvija-Brīva Balss izdevēju J. Niedra.

EK komitejas latviešu kopas lietā nolēma izdarīt spiedienu uz sūtni F., lai šajā kopā (panelī) darbotos arī: H. Vitols, V. Lambēns, J. Vinters, A. Abolins un A. Neports."

Spriežot pēc šiem Detroitas koalīcijas lēmumiem, šajā apspriedē ir piedalījušies arī vairāki DV organizācijas biedri.

DV CV līdz padomi noskaidrot:

a) kas tās būtu par organizācijām, kurās elepeni vajadzētu izpausties šīs "koalīcijas" uzticības personu aktivitātei;
b) kādās attiecībās ar "Detroitas koalīciju" ir tie DV organizācijas biedri, kas šajā rakstā ir minēti kā šīs koalīcijas uzticības baudotās amata personas?

c) ja "Detroitas koalīcija" piņēma tik tālējošus lēmumus par iejaunkšanos citu organizāciju darbā (resp. DV organizācijā), kāpēc neviens no augšā minētiem DV organizācijas biedriem - koalīcijas amata personām neatrada par vajadzību par to informēt DV Rīstuvāčīnas (Centrālo) valdi?

d) vai šie biedri ar savu rīcību nav kaitējuši DV organizācijai LAB

Daugavas Vanagi statutu 4.nod.ll.p.i.zpratnē?

DV CV līdz DV padomi ASV rūpīgi apsvērt jautājumu - vai līdz apstākļu

DECLASSIFIED AND RELEASED BY
CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY
SOURCES METHOD EXEMPTION 382B
NAZI WAR CRIMES DISCLOSURE ACT
DATE 2007

galīgai noskaidrošanai šis "Detroitas koalīcijas" uzticību baudīšas amata personas drīkstētu iegemt atbildīgus amatus DV organizācijā. Par rezultatiem lūdzu informēt DV CV.

V. Janums
DV priekšnieks

V. Hazners
DV sekretārs

II

ĀSV: Š.g.30.aprili priekšnieks pulkvedis V. Janums rakstīja DV pārstavim

"Laipni lūdzu Jūs pateikt DV ĀSV padomes locekliem, ka DV Centrāla valde ir iestāties, ka DV organizācijai nebūtu jāspiešienas nevienam ekstrēmam virzienam un tāpēc DV CV nevar piekrist, ka DV organizācijas idejisko virzienu un politiskos mērķus noteiks kāda slepēna grupa vienīgā, vai vīpa sanāk Detroitā vai Vindzorā".

III

Detroita sanākušās grupas jeb "koalīcijas" lēmumi DV CV zināmi, jo tās rīcībā nonācis šīs "koalīcijas" sēdes protokola noraksts, izraksti no kura citāti DV CV 12.maija rakstā (I).

Tās pašas grupas piederošie pulcējušies Š.g.sakumā Vindzorā, Kanādā, kur izlemts panākt D..H.Vitola atstādināšanu no laikraksta Latvija Amerikā galvenā direktora amata un vīpu aizstāšanu ar citu, kas paustu vīpu ideoloģiju un būtu vīpu cilvēks. Atzīstot, ka H. Vitola vadība laikraksts Latvija Amerikā nevar tikt uzlikotā par "vindzoriešu" laikrakstu, vīpi, līdz redaktora pānākamai māipai, nolēma izdot iepāļu internu biletenu P. Greiža vadībā. Šeit, domājams, arī piegērtā lēmumā par Dr. A.Valdmanu uzņemšanu par DV organizācijas goda biedru, lai, kā to domā DV Centrāla valde - "ar to pastiprotu DV organizācijas politisko novirzienu un līdz ar to iesaistītu DV organizāciju politisko nogrupējumu cīņas". Grupas sanākamā Vindzorā piedalījās 16 personas, starp kurām Modris Karklīns, Aleksandrs Aboliņš, Jānis Niedra, Pēteris Balodis, Voldemārs Lambergs, Pēteris Greižis un A. Neparts.

IV

No līdz šim teiktā izriet, ka abos gadījumos - kā "Detroitas koalīcijas" gadījumā tā "vindzoriešu" gadījumā, mudīgā darīšana ar laudīm, kas turas slepībā, kas nevēlas, lai citi zinātu, kas vīni, ir paši, kas ir vīpu mērķi un kas ir vīpu līdzekli. Tie ir laudīs, kas savai biedrībai izvēlējušies neko neizteicošus geogrāfiskus apzīmējumus, lai ērtāki noslēptu sevi, savus mērķus un savas līdzekļus. Kāpēc? To, varbūt, nogidīsim, iepazīstoties ar tiem notikumiem, kam Detroita un Vindzora bija tikai turpinājums.

V

Detroita un Vindzora notikušo sanākamju lēmumi atvedināmi uz kādu sarunu starp Dr.A.Valdmani un pulkvedi V.Janumu, kas notika Darmštate

1951.gada 26.maijs. Šī saruna, kā arī kāda oīta, kas notika tā pašā gada rudeni Bad Pyrmontā, palīdzēs DV ASV Padomes locekļiem gūt to gaismu, kas jauns lietas skatīt nevis tā, kā to daži ieinteresētie vēlētos, lai tās DV redzētu, bet tādas, kādās tās ir.

Darmstātei notikušajā sarunā, kas, blakus minot, ilga 7 stundas, Dr.A. Valdmanis piedāvāja pulkvedim V. Janumam savu laju "valdmaniešu" (vēlāk tie sevi dāvē par "Detroitas koalīcijas" un, vēl vēlāk, par "vindzoriedīšiem") apvienošanu ar DV organizāciju, prasot, lai tāda gadījumā visa DV organizācija atzītu DR.A. Valdmani par savu ideoloģiju un politisko vadoni. Lai saprastu kādu paktu Dr.A. Valdmanis pulkvedim V. Janumam Darmstātei piedāvāja, jāatsauc atmiņā vārdū ideologija un politiska nozīme. Francūziskās vārdis ideologija, "ideju zinātne" (Science des idées) modernā izpratnē nozīmē to prātniecības sistēmu un to garīgo sakarību, kas kalpo zināmas valsts formas idejiskajam pārzīņojumam. Tā pazīstam Destīta de Trasi un Napoleona, Bekona un Helvetija, Hegela un Marks, Ruse un Ničes ideologiju. Politika no grieķu vārda Politeia un latīnu vārda politia, kas abu nozīmē "valsts", definījama kā valsts pārvaldišanas iestenošana. Šo definīciju gribēt tad nu klūst skaidrs, ka Dr.A. Valdmanis prasījis, lai pulkvedis V.Janums vien nodod noteikšanu ir par DV organizācijas biedru domām, ir par DV organizācijas biedru izrīcību. Dr. A. Valdmanis prasījis noteikšanu par Daugavas Vanagu pasaules skafijumu, par to, kā tiem būs teikt patiesu un taisnīgū, kā teikt nepatiesu un netaisnīgū, citiem vārdiem, Dr.A. Valdmanis prasījis, lai viņu atzīst par DV politiskās domīšanas un politiskās rīcības noteikšanu. Visai DV organizācijai, tā tad, būtu jāklūst par Dr.A. Valdmara lidzekli vīpa politikas iestenošanai. Šāds paks - nebūtū lieki to pasvitrot - lidzīštos "paktam" starp jātnieku un zirgu, kur viens, jātnieks, ja otrs - zirgu, nevien kurp, bet arī kā grib.

Ikvienai sabiedrībai, ikvienai biedrībai ir savi vadītāji, kas virza tās locekļu gribu preti kopēji izraudzītēm mērķiem un izvēlas šo mērķu sasniegšanai nepieciešamos lidzekļus. Šos vadītājus izraugas vai nu vēlēšanu, aklamacijas vai mistiskā pašiecelšanas ceļā "Fuehrung und Gefolgschaft" garā. To te pieminam tāpēc, ka Dr.A. Valdmanis par savu pārstāvi DV CV bija nolēmis iecelt savu uzticības viru A. Aboligu, ar kura vārdu mums šai pārakta bija un vēl būs jāsastopas.

Nevienam nenāk prātā noliegt, nedz apakaust Dr.A. Valdmara spējas saimnieciskā laukā, bet tas vēl nenozīmē, ka pulkvedim V. Janumam būtu bijusi tiesība un griba atzīt Dr.A. Valdmara prasītu par "valdmaniešu" un DV organizācijas apvienošanu ar tādiem noteikumiem. Pulkvedis tāpēc Dr.A. Valdmanis priekšlikumu nevis pieņēma, bet norādīja. Tā direktors palika par direktoru un nekluma par generali.

Neviena demokrātiski veidota organizācija - un tāda DV organizācija ir - nespētu pieņemt šādu priekšlikumu, jo tā viņa noliegtu pate sevi. Kā Šīs idejas ierosinātājs to nesaprata, tas nedod sevišķi spožas liecības par viņa politisko tālredzību, nemaz jau par to nerunājot, kā šāda visvarena elka atziņā pārvērstu visu DV saimai, Hobza vārdiem runājot, bellum omnium contra omnia, visu kārt pret visiem, ar devīzi "par vai pret Valdmani?"

VI

Bet ja DV organizācijas cietoksni nebija izdevies iepņemt no augšas, tad palika vēl cerība to iepņemt no apakšas un no vidus. Darmstātei tāpēc sekoja Detroita, kur ierindniekiem bija uzdots iestāties DV organizācija, jāmēģina tur ieklūt vadītājos amatos un ar amatos iegūto ietekmi ievadīt DV organizāciju Dr.A. Valdmara skrejojā. Šīs patiesības griezīgā gaismā tad arī saskatām, kā nozīmē "Detroitas koalīcijas" lēmums, kas pakļauj "koalīcijas" locekļu aktivitāti DV organizācijā "koalīcijas vairākuma atzītām vispārējām interesēm". Lieki minēt, kas šo vairākumu noteikē.

Līdz ar to mums kļuvusi skaidra intīma un logiska sakarība starp Darmēstati un Detroitu, kas mums ar pirmās palīdzību lauj pilnīgi atšifrēt otru.

VII

1951.gada rudenī Dr.A.Valdmanis tika vēl reiz Bad Pyrmontē ar pulkvedi V.Janumu un atjāunoja savu iepriekšējo piedāvājumu. Šoreiz viņa panākumi bija vēl mazāki, jo pulkveža rītbā pa šo laiku bija nonācis Detroitas koalicijas sanākumes protokols, dodot pulkvedim pilnīgu ieskatu slepēni turētos lēmumos. Bad Pyrmonta pulkvedis V.Janums pamatoti pārmete Dr.A.Valdmanim, ka tie paši cilvēki, ko ar DV balsīm Vācijā arvien ievēlēja un nominēja āmatiem LCP un LCK, Detroitā nolēmuši graut DV organizāciju, un paziņoja, ka DV Rietumvācijas valde nedōma ākli izpildīt tos lēmumus, ko piņemis slepēns Detroitas "koalicijas", un, ja būs vajadzīgs, DV CV lems par to biedru izslēgšanu, kas iefiltrējušies DV organizācijā, lai ievirzītu DV organizācijas darbu DV svešā, nevālām gultnē, kas pretna DV ideoloģijai un DV organizācijas statutiem. Nekādas vienošanās arī šajā sareinībā ik vienīgi saprast, nevarēja.

Bad Pyrmontai sekoja Vindzora, ko pieminējam jau augstak (III). Bet Šoreiz "koalicija" vairs nedomāja par Dr.A.Valdmani un pulkvedi V.Janumu, bet gan - Dr.A.Valdmani vēl pulkvedi V.Janumu, kurš, pēc viena no koalicijas vadītāju domām, esot "nolietojies" un kļuvis "nepopulārs" un kuram pēc koalicionāru pārliecības, butu jākapitulē Dr.A.Valdmaga priekšā.

Pirmais solis spēku pārbaudei bija Dr.A.Valdmaga uzņemšana par goda biedru DV organizācijā, ar ko bija Jāno skaidro "koalicionāru" spēku samēri Dauagavas Vanagos.

Tā Dr.A. Valdmānis no pulkveža V. Januma potenciāla sabiedrotā, rakstura un ambiciju logikā, bija kļuvis par pulkveža V.Januma virtuālu pretinieku un ienesa visā DV organizācijā bīstamu āķelšanās momentu.

VIII

Līdz šim "koalicionāru" cīpa pret DV organizāciju izpaukusies šādos virzienos:

1. DV laikraksta plāksnē,
2. ALA's kongressā
3. Goda biedru jautājumā.

1) DV laikraksta plāksnē.

Vilcienā vagonā, atceļā uz Jūjorku no DVA Bostonā gada svētkiem, pagāda 18.un 19.novembra naktī, A.Ābolīš nāca pie DV pārstāvja ar priekšlikumu nodot Latvija Amerikā vadību "koalicijas" rokās, minot, ka laikraksta nosaukums un izdevējs paliku līdzšinējie, bet galveno režaktoru u.c.darbiniekus ieceltu "koalicijai". Uz DV pārstāvja jautājumu, kas tā koalicija tāds ir un kāda personas tajā sastāv, A.Ābolīš atbildēja, ka to nevarot iepriekš teikt, bet A.Lidacis varot kādā droši, ka tajā sa- stāpšot valirkus DV biedrus un draugus. DV pārstāvis A.Ābolīš aizrādijs, ka viņam nav iespējams atbildēt šādā jautājumā, ja viņam pat nesaka, kādas personas ir leinteresētas laikraksta vadības pārņemšanā un vēlas strādat zem DV vārda (A.Ābolīš bija aizrādijs, ka laikrakstam atstās līdzšinējo izdevēju - Apgāds Dauagavas Vanags). A.Ābolīšs uzstādīja ultimātu prasību vēl līdz brauciens gala mērķim - Jūjorkas saņiegšanai (t.i.4 st.laiķi) dot galīgu atbildi, t.i., ka viņš DV laikrakstu nodod "koalicijas" rīcībā un noteikšanā. Pēc vienīgas iespējamās, proti, no-

raidiņas atbildes sapemšanas, A. Abolinš paziņoja, ka "koalicija" darbosies pret laikrakstu un ka DV nav tik daudz līdzekļu, lai laikrakstu noturētu vieni. Ja, turpretim, laikrakstu nodotu "Koalicijai", līdzekļu būtu pietiekami. A. Līdacs paziņoja, ka draudu par darbošanos pret laikrakstu uzsakata par negodigu un norādīja, ka šāds jautājums sarunas nevēlas turpināt. Ta saruna tika pārtraukta stundu pirms Nujorkas sasniegšanas.

No šīs sarunas izriet, ka "koalicijas" ārlietu vadītājs sava amata vārdā paziņoja, ka darbosies pret DV laikrakstu.

2. ALA's kongress

ALA's gadsakarēja kongresa laikā, 1962.gada 8.martā "koalicijas" locekļi isi pirms amata personu vēlēšanām, apstāigja pažīstamos kongresa locekļus, aicinot tos par DV pārstāvi A. Līdacī nebalsoj, bet viņa vieta balsot par V. Antigu. Šis solis, kas bija klajā pretrunā ar iepriekšējām norunām, nododjo smagu liecību par "koalicionāru" politiskiem pagāmieniem un izskaidrojams ar 1961.gada oktobra pēdējā sestdienā DVA Nujorkā biedru saņēma A. Līdača deklarāciju. Kāds no DVA Nujorkas biedriem saņēma bija deklarācija, ka latviešiem emigrācijā ir tikai diži politiski virzieni: parlamentāriesi un "valdmanieši". DV jaizķiroties, kumam no abiem pievienoties. A. Līdacs runātājam atbildēja, ka DV nav jāpievienojas ne vienam, ne otram, bet Jāpaliak, kas viņi ir - Daugavas Vanagi.

No teiktā izrietēja, ka A. Līdacs "koalicijai" akli nepaklausis. Līdz ar to viņš "koalicijai" nebija piepemējis un tās locekļi, būdami arī DV biedri, balsoja pāri un ieteica citiem balsot pret DV pārstāvi ASV ALA's valdes vēlēšanās, kas bija pret visu DV organizāciju vērsts ķests un - ja "koalicionāriem" viņu nodomas būtu izdevies - nozīmētu smagu triecienu DV prestižam ASV. Tomēr daudzi šini jautājumi nebija pārliecīgāmi un "koalicionāriem" ne-paklausīja un A. Līdaci ievēlēja ALA's valde, neskatoties uz "koalicionāru" pretagītāciju. Šī viņu izrīcība atkal liecīna, ka DV organizācija "koalicionāriem" ir tikai līdzeklis, lai siltu pie mārkā, proti, lai ar DV balsīm iekļūtu sabiedriskos amatos, ejot pret DV organizāciju, kad tā neseko viņu grībai.

3. Goda biedru jautājuma

Heatlaidība, ar kādu "koalicionāri" cīnīs par Dr. A. Valdmaga uzņemšanu par goda biedri DV organizācijā, ignorējot DV organizācijas satversmi un rīkojties preti tai, liecīna, ka viņi šim solim piešķir lielu plītisku nozīmi, mēģinot netieši panākt to pašu, ko tiem neizdevas panākt atklāta veidā, proti, DV organizācijas pakļaušanu ārpus DV organizācijas stāvošai personali. DV Centrālās valdes, viedoklis šai sakarā ieteikta šādi: "Ja DV CV piekrītu Dr. A. Valdmaga ievēlēšanai par goda biedri, ar to mēs nedeklarētu, ka stāvam aiz viņa politiskiem mārkkiem un akceptējam viņa rīcību".

Ari šeit mums, tā tad jākonstatē rīcība, kas vērsta pret DV CV un visu DV saimi, radot tajā apjukumu un eventuālu šķelšanos.

Lai šai pat sakarā vēl atceramies DV CV 14.maija rakstītās vēstules vārdus - bija teiktī sakārā ar pažīstamo Protesta notu - un vērsās pret tām pašām personām, kas par katrai cenu gribēja padarīt Dr. A. Valdmani - mums zināmās nolikas - par DV organizācijas goda biedri: "Mums ar nešķelu jākonstatē, ka Jūsu (V. Antiga, ref.) un pārējo protesta notas parakstītāju rīcība pēdējā laikā sekmējusi šķelšanos DV organizācijā Amerikā" un konstatēja, ka "pēdējā laikā strīdus liekas izsaukusi kādas noteiktas grupas mārkītiecīga rīcība."

Tā ir tā pati "koalicija", kas izmēģinājusi savu roku un turpina izmēģināt roku DV organizācijas "iegemšanā" un kur to nespēj, tur jauc prātus un rindas.

IX

No teiktā izriet, ka nevar identificēt jēdzienu "valdmanietis" ar

jēdzienu Daugavas Vanags, un kas to dara, tas falsificē patiesību vīnam vien zināmos nolūkos.

DV organizācija celta uz veselīgiem demokrātiskiem pamatiem, tai nav vajadzīgi nedz elki, nedz viltus pravieši. DV celta uz ieroču brālību un to latviešu saderību, kas nevis vārdos vien, bet arī darbos apliecinā, ka tie goddevīgi atzīst latvju dālu par Latviju lietās asinis kā latvju tautas svētāko mantejumu, kas ziedo spēkus cīpali par Latvijas atbrīvošanu un pēc labikas apzīmē sekmē un veicinā Daugavas Vanagu mārkū sasniegšanu un urde-vanu veikšanu.

Detroitas koalicijas lēmums par DV organizācijas izmantošanu savos alepenos nolūkos, klāji norāda, ka pie ūs koalicijas piedergāgiem DV organizācija nevar uzticēties un, ka tai no ūs "koalicijas" ir "janorohetijas", vismaz tik ilgi, kamēr pilnīgi noskaidrojas tie jautājumi, kuru noskaidrošanu prasa DV CV proti:

1) Kādās attiecīmēs pret Detroitas koaliciju ir tieši DV organizācijas biedri, kas minēti ūs koalicijas lēmumā, proti: A.Ābolīns, P.Greizis, V.Lambergs, J.Vinters un A.Neparts (usekaltē minētais H.Vitols nav bijis nedz Detroita, nevis Vāndzerī, un vīnam par "koalicijasāru", ierīešbu ir vēl mazak zīmu kā DV CV) un

2) Kāpēc neviens no minētām DV organizācijas biedriem - koalicijas amata personām neatrada par vajadzīgu par to informāciju DV Rietumvācijas (Centrālo) valdi?

Sai sakārā DV pārstāvība ASV laipni lūdz ikvienu DV ASV Padomes locekli nekt ar vīgu rīcību esošiem materiāliem talkā, lai palīdzētu atbildēt DV CV jautājumiem. Ūs mūsu lūgums attiecas jo īpāši uz tiem DV ASV Padomes locekliem, kuru apvienības un kopas ir tie biedri, kas minēti DV CV 12.maija raksts un kļuvuši par "Detroitas koalicijas" cilvēkiem. Budamies kontaktā ar vīgiem, ūsim Padomes locekļiem būs vieglāk iegūt nepieciešamo informāciju.

Pēc vīsa teiktā, liekas, nebūtu lieki vērst DV ASV Padomes locekļu uzmanību uz DV CV divi aizvadījumiem: 1) rūpīgi apsvērt jautājumu, vai līdz apstākļu galīgai noskaidrošanai ūs "Detroitas koalicijas" uzticību bauðīšas personas drīkstētu iegempt atbildīgu amatus DV organizācijā un 2) vai ūs biedri ar savu rīcību nav kaitējusi DV organizācijai LAB Daugavas Vanagi statutu 4.nod.ll.p.iestrānē, kas - kā zināms, Centrālai valdei dod tiesības izslēgt biedri, ja tā "rīcība kaitē biedrības interesēm".

X

Daugavas Vanagiem, lielākai latviešu trimdinieku organizācijai, nav jāklūst ne par "parlamentāriešu" ne par "valdmaniešu" cīpas lāuku. Daugavas Vanagiem vērājās nedz cīsbildību, nedz vīgumā. Tas nemazām, ka DV nebeigu savas politiskas pārīecības. Tas tikai nozīmē, to, ka vīpiem tā nav jāņem ne no vieniem, ne otriem "ideoloģiem". DV ir sava ceļš: visu par Latviju, un cik vien iespējams, par draugu invalidu, par latvju trimdinieku salīmušo, pagurušo un slimo arjergardu.

PALIKSIM UZTIKOJI CITS CITS! PALIDZĒSIM CITS CITAM UN MĒROSIM AMATOS IEVĒLAMO PIEMEROTĪBU SAVĀ ORGANIZĀCIJĀ NEVIS AR AMBICIJU UN VĀRKĀRI, BET AR DARBA VEIKUMU. DAUGAVAS VANAGIEN IR ŠĀDA VĒRTĪBU SKALA:

D I E K V S L A T V I J A, D A U G A V A S V A N A G I U N
D A R B S !

DAUGAVAS VANAGI, SASAUKSIMIES!

(-) H. Vitols
SEKRETĀRS

(-) A. Līdacos
DV PĀRSTĀVĀS ASV